

Sygn. akt IV U 193/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 września 2013r. w S.

odwołania T. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 23 stycznia 2013 r. Nr (...)

w sprawie T. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala T. P. prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze na podstawie art. 184 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od 11 grudnia 2012r.

Sygn. akt: IV U 193/13 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 23 stycznia 2013r.znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz paragrafu 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił T. P. prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił, iż do dnia 1 stycznia 1999r. osiągnął 15-letni staż pracy w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy podniósł, że udowodniony staż pracy w szczególnym charakterze obejmuje okres od 20 sierpnia 1980r. do 31 sierpnia 1981r. z tytułu zatrudnienia na stanowisku nauczyciela, co stanowi 1 rok i 12 dni. Do okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze nie zaliczono okresu od 1 września 1981r. do 31 grudnia 1998r., gdyż w okresie tym ubezpieczony zatrudniony był na dwóch stanowiskach jako nauczyciel i dyrektor, co wyklucza możliwość spełnienia wymogu wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym dla danego stanowiska.

Odwołanie od w/w decyzji złożył T. P. wnosząc o jej zmianę i ustalenie mu prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że zgodnie z aktem nominacji z 19 sierpnia 1980r. został mianowany na stanowisko nauczyciela w Zbiorczej Szkole Gminnej w B., Szkoła Podstawowa w I. z dniem 20

sierpnia 1980r. do odwołania w pełnym wymiarze godzin. Do czasu przejścia na emeryturę ze stanowiska tego nie został odwołany. Pracę wykonywał w sposób ciągły, w pełnym wymiarze etatu, innej umowy nie podpisywał. Z dniem 1 sierpnia 1981r. do 31 lipca 1982r. powierzono mu dodatkowo funkcję dyrektora Szkoły Podstawowej w I. i funkcję tę powierzano mu na kolejne lata aż do momentu przejścia na emeryturę z dniem 30 grudnia 2013r. Sprawowanie funkcji dyrektora szkoły nie jest pracą na dwóch stanowiskach, ale rozszerzeniem pracy na stanowisku pedagogicznym nauczyciela o funkcję sprawowania nadzoru nad szkołą w ramach dodatku funkcyjnego. Funkcja nauczyciela, a także dyrektora to kształcenie, wychowanie i kierowanie i funkcji tych nie można rozłączyć. Z chwilą powołania na dyrektora nie przestał on prowadzić zajęć dydaktycznych, prowadził je jak inni nauczyciele – przy tablicy w ilości nie mniejszej niż etat nauczyciela, co wynikało ze specyfiki małej szkoły (odwołanie k.2-3).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.4).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony T. P. będący nauczycielem w okresie od 20 sierpnia 1980r. do 30 grudnia 2003r. był zatrudniony w Publicznej Szkole Podstawowej w I. na stanowisku nauczyciela pełniąc jednocześnie funkcję dyrektora tej szkoły. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 30 grudnia 2003r. w związku z przejściem ubezpieczonego na emeryturę. Uprzednio w dniu 11 grudnia 2003r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Decyzją z 30 grudnia 2003r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonemu poczynając od 31 grudnia 2003r. ,tj. od chwili ustania zatrudnienia, emeryturę. Podstawę prawną przyznania świadczenia stanowiły przepisy ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela oraz ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (świadcstwo pracy z 30 grudnia 2003r. i decyzja z 30 grudnia 2003r. o przyznaniu emerytury k.18-20 akt emerytalnych ubezpieczonego za wnioskiem z 1 grudnia 2003r.).

W dniu (...) ubezpieczony ukończył 60-ty rok życia. W dniu 28 grudnia 2012r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze (wniosek o emeryturę z 28 grudnia 2012r. k.1 akt emerytalnych ubezpieczonego). Na podstawie dokumentów zgromadzonych w sprawie z wcześniejszego wniosku ubezpieczonego o emeryturę oraz w oparciu o informację Urzędu Gminy B. z 16 stycznia 2013r., że ubezpieczony w okresie od 20 sierpnia 1980r. do 30 grudnia 2003r. był zatrudniony w Publicznej Szkole Podstawowej w I. w pełnym wymiarze czasu pracy jako nauczyciel, przy czym od 1 września 1981r. do 30 grudnia 2003r. pełnił jednocześnie funkcję dyrektora tej szkoły, organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat, 3 miesiące i 1 dzień, z czego okresy składkowe wynoszą 20 lat, 10 miesięcy i 18 dni, a okresy nieskładkowe 4 lata, 4 miesiące i 13 dni. Ponadto organ rentowy ustalił, że do dnia 1 stycznia 1999r. ubezpieczony osiągnął staż pracy w szczególnym charakterze w wymiarze 1 rok i 12 dni z tytułu zatrudnienia w charakterze nauczyciela w okresie od 20 sierpnia 1980r. do 31 sierpnia 1981r. (informacja Urzędu Gminy B. z 16 stycznia 2013r. k.9 akt emerytalnych ubezpieczonego za wnioskiem z 28 grudnia 2012r.).

Z uwagi na brak wymaganego ustawą stażu pracy w szczególnym charakterze decyzją z 23 stycznia 2013r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze (decyzja z 23 stycznia 2013r. k.12 akt emerytalnych ubezpieczonego za wnioskiem z 28 grudnia 2012r.).

Ubezpieczony został zatrudniony w Szkole Podstawowej w I. na stanowisku nauczyciela od 20 sierpnia 1980r. do odwołania na podstawie aktu nominacji z 19 sierpnia 1980r. Szkoła Podstawowa w I. wchodziła wówczas w skład Zbiorczej Szkoły Gminnej w B. (akt nominacji z 19 sierpnia 1980r. na stanowisko nauczyciela k.2 akt osobowych ubezpieczonego). W dniu 1 września 1983r. ubezpieczony otrzymał akt mianowania nauczycielem Szkoły Podstawowej w I. na podstawie art.11 ust.1 i art.14 ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (akt mianowania z 1 września 1983r. k.17B akt osobowych ubezpieczonego).

Ubezpieczony był nauczycielem języka polskiego, jedynym zatrudnionym w szkole. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Pismem z 16 lipca 1981r. ubezpieczony powołany został na stanowisko Dyrektora Szkoły Podstawowej w I.

na okres od 1 sierpnia 1981r. do 31 lipca 1982r. (akt powołania na stanowisko dyrektora szkoły z 16 lipca 1981r. k.9 akt osobowych ubezpieczonego). W kolejnych latach ubezpieczony otrzymywał powołania na dalszy okres na stanowisko dyrektora szkoły. Funkcję tę pełnił nieprzerwanie do dnia rozwiązania stosunku pracy (vide m.in.: akt powołania na stanowisko Dyrektora Szkoły z 3 sierpnia 1982r. na okres od 1 sierpnia 1982r. do 31 sierpnia 1983r. k.13, akt powołania na stanowisko Dyrektora Szkoły z 1 września 1983r. bezterminowo poczynając od 1 września 1983r. k.18B, pismo Kuratora Oświaty w S. z 27 czerwca 1994r. o powierzeniu funkcji Dyrektora Szkoły na okres od 1 września 1994r. do 31 sierpnia 1999r. k.56B – w aktach osobowych ubezpieczonego).

Po powołaniu na stanowisko Dyrektora Szkoły ubezpieczony przez cały dalszy okres zatrudnienia wykonywał pracę dydaktyczną prowadząc lekcje języka polskiego. Do około 1998r. ubezpieczony był jedynym nauczycielem języka polskiego w szkole. Z uwagi na pełnienie funkcji dyrektora szkoły miał zmniejszony wymiar godzin dydaktycznych od 4 do 6 godzin tygodniowo w stosunku do innych nauczycieli. W chwili powołania ubezpieczonego na stanowisko Dyrektora Szkoły pełny wymiar godzin pracy nauczyciela wynosił 22 godziny tygodniowo. Ubezpieczony miał zmniejszony wymiar godzin pracy do 18 godzin tygodniowo. W praktyce, z uwagi na to, że szkoła, którą kierował była małą placówką, średnio liczyła 70-80 uczniów i zatrudniała niewielu nauczycieli ilość godzin przepracowanych przez ubezpieczonego „przy tablicy” przekraczała pełny wymiar czasu pracy. Do obowiązków ubezpieczonego jako dyrektora szkoły należało sprawowanie nadzoru pedagogicznego, prowadzenie zajęć hospitacyjnych, prowadzenie kancelarii, redagowanie korespondencji wychodzącej ze szkoły, prowadzenie spraw związanych z zaopatrzeniem szkoły w materiały. Szkoła nie posiadała sekretarza (zeznania ubezpieczonego k.14v – minuty od 3 do 11 nagrania i k.8o8v akt sprawy).

Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego (okoliczność niesporna).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie T. P. podlegało uwzględnieniu.

W myśl art.86 ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela nauczyciel oraz członek jego rodziny mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów ustawy, z tym że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art.184 ust.1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art.32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy ,tj. w dniu 1 stycznia 1999r. osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz osiągnęli okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27 ustawy, a także nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. W myśl przywołanego wyżej art.32 ust.1 i 4 ustawy pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, a w myśl przywołanego wyżej art.27 ustawy wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Zgodnie z §4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury w w/w wieku jeżeli ma wymagany okres zatrudnienia (co najmniej 25 lat mężczyzna), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Przepis §15 przedmiotowego rozporządzenia stanowi natomiast, że nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art.7 pkt 1-7 ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w §4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze.

Organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze podnosząc, że skoro od 1 sierpnia 1981r. pełnił on jednocześnie funkcję dyrektora szkoły, to wykonywana przez niego praca nauczycielska nie mogła być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku - §2 ust.1 powyższego rozporządzenia.

Pojęcie I kategorii zatrudnienia zostało wprowadzone ustawą z 23 stycznia 1968r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym. Przed wejściem w życie ustawy z 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela obowiązywała ustawa z 27 kwietnia 1972r. Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. Nr 16, poz.114 ze zm.), która w art.103 zaliczała nauczycieli do pracowników I kategorii zatrudnienia, przy czym wydane na jej podstawie rozporządzenie Rady Ministrów z 19 sierpnia 1972r. w sprawie zaliczenia nauczycieli do I kategorii zatrudnienia w §2 stanowiło, że przy ustalaniu okresu zatrudnienia I kategorii nie uwzględnia się okresów zatrudnienia wykonywanego w wymiarze czasu pracy niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć. A contrario okresy zatrudnienia wykonywanego przez nauczycieli w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć były uznawane za okresy zatrudnienia I kategorii. Z dniem 1 lutego 1982r. weszła w życie obowiązująca do chwili obecnej ustawa z 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela, która początkowo w art.97, a obecnie w art.91b ust.1 stanowi, że do nauczyciela zatrudnionego w wymiarze niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć nie stosuje się przepisów art.86-91 regulujących uprawnienia emerytalne nauczycieli. I znowu - a contrario przepisy te stosuje się nauczycieli zatrudnionych w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć. Powołany przepis stanowi kontynuację wcześniejszego uregulowania umożliwiającego uwzględnienie przy ustalaniu nauczycielowi okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze okresów pracy wykonywanej w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć. Przepis art.91b ust.1 Karty Nauczyciela dotyczy tych nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, którzy są zatrudnieni w publicznych szkołach i placówkach wymienionych w art.1 ust.1 pkt 1 Karty Nauczyciela działających na podstawie ustawy z 7 września 1991r. o systemie oświaty. Przytoczony na wstępie przepis art.86 Karty Nauczyciela przyznaje nauczycielom prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale z uwzględnieniem przepisów Karty, w tym szczególnego uregulowania zawartego w art.91b ust.1. Oznacza to, że nauczyciel wykonujący pracę nauczycielską uznawaną zgodnie z §15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. za pracę w szczególnym charakterze może nabyć prawo do emerytury na zasadach określonych w §4 przedmiotowego rozporządzenia, przy czym z mocy szczególnych uregulowań Karty Nauczyciela do okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze może być zaliczony również okres pracy nauczycielskiej w publicznych szkołach, o których mowa w art.1 ust.1 pkt 1 Karty Nauczyciela wykonywanej w wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć. W odniesieniu do takich nauczycieli nie znajduje zastosowania przepis §2 ust.1 w/w rozporządzenia, gdyż ich sytuację regulują przepisy szczególne zawarte w ustawie - Karta Nauczyciela. W tym miejscu wskazać należy na wyrok Sądu Najwyższego z 12 lutego 1985r. w sprawie II UR 2/85, w którym Sąd ten stwierdził, że okresy pracy nauczyciela, wychowawcy i innego pracownika pedagogicznego zatrudnionego w szkołach i placówkach wymienionych w art.1 pkt 1-5 ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze (OSNC 1985/10/161).

Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności sprawy stwierdzić należało, że ubezpieczony spełnia przesłankę wymaganego okresu pracy w szczególnym charakterze. Poza sporem pozostawało, że ubezpieczony osiągnął wymagany ustawą wiek oraz spełnił przesłankę „ogólnego” stażu pracy. Z ustaleń Sądu wynika, że od chwili powołania ubezpieczonego na stanowisko dyrektora szkoły ,tj. od 1 sierpnia 1981r. wymiar jego pracy nauczycielskiej uległ obniżeniu o kilka godzin tygodniowo w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć, ale przekraczał połowę obowiązującego wymiaru zajęć. Ubezpieczony do 1998r. był jedynym zatrudnionym w szkole nauczycielem języka polskiego, a sama szkoła była małą wiejską placówką zatrudniającą niewielu nauczycieli. Z uwagi na powyższe oraz na status szkoły, która początkowo wchodziła w skład Zbiorczej Szkoły Gminnej w B., ubezpieczony posiadał również ograniczony zakres obowiązków jako jej dyrektor m.in. o kwestie związane z zatrudnianiem nauczycieli i pracowników administracyjnych. Reasumując, Sąd uznał, że w okresie od 20 sierpnia 1980r. (początek pracy w charakterze nauczyciela) do 31 grudnia 1998r. ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku nauczyciela w

wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć, a zatem posiada 15-letni staż pracy w szczególnym charakterze.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, że odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie i dlatego na podstawie art.477.14§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że T. P. przysługuje prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze na podstawie art.184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od 11 grudnia 2012r. ,tj. od dnia spełnienia ostatniej przesłanki do nabycia tego świadczenia w postaci ukończenia 60-ego roku życia.